

Prze gl ą d a r t y k u ł ó w.

Wiadomości krajowe: Z Wiednia. (Wystawa wyrobów krajowych.) — Węgry. (Królewskie propozycje.) — *Zagraniczne:* Ameryka: Klęska Peruwianów. — Anglija: Plan rządu o wychowaniu ludu i obu Kłanadach. — Francuja: Rozprawy o kolejach żelaznych, orderze legii honorowej i upodatkowaniu cukru. — Włochy. — Niemcy. — Rosyja: Nauki techniczne w uniwersytetach. — Turcyja. — *Nowiny Lwowskie.* — *Wiadomości handlowe i przemysłowe:* Poznań. — Gdańsk. — Londyn. — Produktowanie cukru z buraków w Francji. — Jeszcze jedno smarowidło.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia. —

Na rok 1839 przez JCKMóś nakazana, i na dniu 1. maja b. r. otworzona druga powszechna wystawa wyrobów krajowych w Monarchii Austryjackiej, już się skończyła, nadesłane fabrykaty zwrócono właścicielom lub doręczono kupcom, którzy je nabyli, i niebawem podane będą o uzyskanie najwyższego pozwolenia na wyroku bezstronnych znawców rzeczy oparte wnioski, pod względem rozdawania szaczytnych nagród i przyznania pochwał tym producentom, którzy się swymi wyrobami najbardziej odznaczyli.

Gdy JCKMóś na korzyść pierwsz. ej powszechnej wystawy wyrobów krajowych w roku 1834 używanie kilku ubikacyj w c. k. zamku najlaskawiej wyznaczyć raczył, wyraził przy tej sposobności także Swą wolę, aby na następne wystawy o wybudowanie trwałego i zupełnie stosownego lokalu się postarano.

Budowa c. k. politechnicznego instytutu, która oprócz tego już w pierwiastkowym planie zawarta i z zamiarem tegoż instytutu koniecznie połączona była, podała do tego najstosowniejszą sposobność, a przez najwyższe z równym pospiechem jak łaskawością udzielone pozwolenie projektów do wystawienia rzeczonyj budowy, powstały w krótkim czasie owe okazałe i cesarską hojnością wyposażone gmachy, w których właściciele fabryk i rękodziel, w czasie tegorocznej powszechnej wystawy wyrobów krajowych, płody swojej przemysłowości na widok publiczny wystawić mogli.

Właściciele wyrobów ujrzawszy tę nową spaniałą budowlę, te szeregi jasnych, obszernych, odpowiednio zamiarowi urządzonych sal i gmachów, w których z troskliwą pieczołowitością wszelkiemu uszkodzeniu ich fabrykatów zapobieżono, prze-

konali się z najszczerzą wdzięcznością, jak spaniałomyślnie wysoki Rząd nie szczędzi żadnych wydatków, gdy idzie o wzrost i zachęcenie krajowego przemysłu. Atoli uczucia ich wzniesione były do najwyższego stopnia przez udział, jaki JCKMóś i najwyższy dwór także w tegorocznej wystawie wyrobów krajowych okazać raczyli. Już w dzień przed otwarciem powszechnej wystawy Cesarz Jegomość i Cesarzowa Jéjmość od przewodniczącej komisji z uszanowaniem przyjęci, zaszczytli wystawę najwyższą Swą obecnością, zwracali na pojedyncze przedmioty najlaskawiej Swoję uwagę, kazali przedstawić sobie ich producentów, raczyli od nich dokładniej zawiadmiać się o stanie fabryk, rękodziel, i gdzie takowe odbył znajdują, nakoniec o ilości pomocników i rozgałęzieniu ich przemysłu, i w najlaskawszych wyrażach oświadczyli tym Swoje najwyższe zadowolenie, u których w porównaniu ze skutkami pierwsz. ej wystawy, postęp w udoskonaleniu wyrobów widocznym się okazał.

(Dokończenie nastąpi.)

Węgry.

Następująca jest treść danych przez JCK. Apostolską Moś na posiedzeniu z dnia 6. b. m. królewskich propozycyj, zawierających przedmioty na terażniejszym Sejmie węgierskim traktować się mające: »W imię JCK. Apostolskiej Mości naszego najlaskawszego Pana, podaje się miłościwie do wiedzy najdosłojniejszego Arcyksięcia, najprzewielebniejszych, przewielebnych, zacnych, wielmożnych, wysoce-urodzonych, jako też światłych i ogleđnych najjaśniejszego Królestwa Węgierskiego i połączonych z niem prowincyj prześwietnych Stanów, które bądź osobieci, bądź przez deputowanych swoich imieniem swych pryncypałów, zgromadziły się na ten przez JCK.

Mość najlaskawiej zwołany powszechny Sejm: że najjaśniejszy Pan skutkiem nieustającej troskliwości Swojej o wypełnianie Swych monarchicznych obowiązków, zarazem na mocy 12go artykułu ostatniego Sejmu, który rozporządza wcielenie dawniej do Siedmiogrodu przyłączonych części Królestwa Węgierskiego, taktowym ich dawne prawo miejsca i głosu na Sejmie przywraca i na tenże je wezwaz nakazuje, przesłał najmiłościwiejsze pisma zwołujące (*Regalia*) do komitatów Krasińskiego, Szolnockiego i Zarandzkiego, które i przed oderwaniem się swoim miały miejsce i głos na Sejmie. W tychże *Regaliach* Najjaś. Pan wszystkim zwołanym Stanom Państwa w ogólności, oznajmił z rzetelnością Swojego miłościwego serca, tak sumiennosc Swoję w wypełnianiu ustaw, jakoteż owę pieczołowitosć, którą mianowicie utrzymaniu węgierskich pułków w ich sile poświęca, a które to pułki przez śmierć, wiek, choroby i ciężar nieprzerwanej służby do tyła uszczuplały, iż bez dzielnej pomocy swym prawnym zamiarom tém mniej mogłyby odpowiadać, ile że świętosć ustaw i publiczne przyrzeczenie nakazują, ażeby wojsko to w skutek 10go artykułu z r. 1830. po upływie lat dziesięciu niezwłocznie rozpuszczonem zostało. Gdy więc do zamiaru tego werbunki są niedostateczne, przeto N. Pan żąda najprzód i mianowicie, ażeby Stany Państwa wzięły to pod rozwagę, że po części w skutek tej szczególnej troskliwości Jego królewskiego umysłu i by odziedziczoną sławę i siłę heroiczną pułków węgierskich na wszelkie przypadki utrzymać i przez zapemogę w rekrutach zachować, zwołanemi zostały przez Monarchę, który również jak On miłosć do pokoja głęboko w sercu Swojem chował, ale przytęm niczego usilniej nie pragnął, jak po użytych do jego utrzymania środkach móżd nieprzerwanie iść za popędem Swojego serca, dla poparcia powszechniej pomysłności. — Drugiego przedmiotu obrad nastęrczy Stanom Państwa 2gi artykuł upłynionego Sejmu, którego rozporządzeniem operat deputacyi państwa, wysłanej do wyurzenia zdania swojego o sposobie najwięcej zamiarowi odpowiedniego i najslusniejszego podejmowania i zakwaterowania załogą stojącego i przechodowego wojska, jakoteż o pytaniach z temi przedmiotami w związku będących, ma być Sejmowi przedłożonym, a przeto pod rozwagę wziętym. — P o t r z e c i e: Ponieważ do znaczniejszych handlowych dróg komunikacyjnych Dunaj liczyć należy, ten więc ażeby odpowiedział swemu naturalnemu przeznaczeniu i ażeby odwróconemi być mogły nieszczęścia jego tak częstych szczególnie roku 1833. tak zgubnych wylewów, potrzebuje regulacyi, co wszakże tylko z wielkimi kosztami

i z wielkiem natężeniem sił, a usunięciem przeszkód żeglugi tylko ostrzejszemi ustawami stać się może; niech więc Stany Państwa po ścisłej rozwadze tego przedmiotu powszechniej pomysłności, środki mające być na cel ten użytemi, które w potrzebie i na inne splawne rzeki kraju rozciągnąć należy, według skazówki istnących ustaw jeszcze w ciągu niniejszego Sejmu Najjaśniejszemu Cesarzowi Jmci przedłożyć raczą. — JChMość mając zupełne zaufanie, że Stany Państwa obradując nad temi przedmiotami użyją wszelkiej z dojrzałosćią obrad zgodnej oszczędności czasu, której także duch praw wymaga, rozkazuje przytęm zapewnić taktowe, że tak pod względem w ciągu przeszłego Sejmu przedłożonych dolegliwości kraju i postulatów, potrzebujących dalszego rozpoznania, jakoteż owych, które na tym Sejmie przedłożonemi być mogą, JChMość wyda laskawe rezolucyje i stosownie do Swego miłościwego sposobu myślenia sprawiedliwym żądaniom odpowie. Zresztą JChMość potwierdza najmiłościwiej Stanom Państwa Swoję c. k. laskę.

Przez Jego C. K. Apostolską Mość.

Preszburg dnia 4. czerwca 1839.

Jérzy de Bartal m. p.“

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Ameryka.

W Peru prezydent Boliwii i protektor peruwiański, jenerał Santa Cruz, został na głowę pobitym przez wtargnionych Chilijczyków pod La-fuentem. Zaledwo sam utiec zdolał w 20 ludzi. Boliwia odpadła od niego, Lima gotowa przyjąć zwycięzców, a port Callao jest jedynem miejscem, które mu w północnem Peru pozostało. Także w potyczce morskiej Peruwianie klęskę ponieśli.

Wielka Brytania i Irlandyja.

Plan rządu angielskiego pod względem wychowania ludu, składa się z następujących szczegółów: »Założone być ma seminarjum dla nauczycieli (*normal school*), w którym kandydaci do zawodu nauczycielskiego będą mogli, celem uczenia klas uboższych, pobierać potrzebne do powołania swojego wiadomości, i będą mogli nauczyć się praktycznie najlepszej metody religijno-obyczajowego wychowania. Przytęm ma być szkoła wzorowa (*model school*), obejmująca szkołę dla małych dzieci (*infant school*) od 3. do 7. lat, i zakład naukowy dla starszych od 8. do 15. lat. Nauka religii dzieli się na ogólną i szczegółową. Religija ma wpływać w całą istotę nauki i ma kierować całym systematem wychowania dzieci; zaś dla nauki szczególnych wyznań wiary mają

być osobne godziny wyznaczone. Dla kierowania nauką religii owych dzieci, których rodzice lub opiekunowie należą do kościoła Państwa, kapłan przeznaczony będzie. Dzieci gminy innego wyznania wiary mogą w osobnych godzinach religijnych pobierać przyzwoitą naukę od upoważnionych kapłanów własnego ich wyznania, a gdzie jest dostateczna ilość dzieci odszepconej od kościoła państwa korporacyi, tam ze strony wydziału osobny kapłan trzymany będzie. Co dzień poświęcany będzie pewny czas na wspólne czytanie Pisma Świętego pod dozorem rektora. Dzieci katolickie mogą na żądanie swych rodziców lub opiekunów czytać tłumaczenie Biblii, zatwierdzone przez ich kościół, w godzinie, w której powszechne czytanie Biblii się odbywa, albo w godzinach osobnej nauki religijnej. Nauka w rzeczach świeckich ma być najwięcej zastosowaną do stanów przyszłych robotników i służących, a zatem przemysł z swemi różnemi gałęziami stanowi w niej główny przedmiot. W godzinach wytchnienia odbywać się mają ćwiczenia ciała. Szkoła wzorowa powinna obejmować najmniej 450 dzieci, mających tam swoje pomieszkankie, i rozgatunkowanych na oddziały od 40 do 50 uczniów, według wieku i postępu w naukach. Tu następują szczegóły o założeniu seminaryjum dla nauczycieli. W niem nauka religii przodkuje znacznie także innym przedmiotom naukowym, a kandydat do nauczycielstwa nie może dopóty otrzymać certyfikatu, dopóki nauczyciel religii nie da mu świadectwa o jego religijności i obszernych wiadomościach w naukach wiary. Nauka religii i domościami w naukach wiary. Nauka religii i tu zresztą dzieli się na ogółową, której kapłan kościoła państwa, i na szczegółową, której predykat udzielać ma dla zwolenników różnych innych wyznań. Kandydaci mieszkają w seminaryjum, a sale szkoły wzorowej tak urządzone będą, że ciż będą mogli słyszeć naukę, nie przeszkadzając wszakże ani uczniom ani nauczycielom. Powoli sami wprawianymi będą do ćwiczeń praktycznych w szkołach i t. p. Celem wykonania planu tego lord John Russell żądać miał od parlamentu kredytu 30,000 funt. sterlingów, z których 10,000 funt. sterl. przeznaczył na wybudowanie domów szkolnych, 2500 funt. sterl. na wsparcie »towarzystwa szkół narodowych« i »angielskiego jakoteż zagranicznego towarzystwa szkół«, nadto chciał mieć wyznaczoną sumę na stypendya dla odznaczających się w zawdzie nauczycielskim kandydatów i t. p. — Plan ten miał być przedłożony parlamentowi d. 31. maja, lecz minister odłożył go do dni czternastu. Pisma ministerjalne, jakoto *Courier* i tym podobne, mało mają nadziei, ażeby się utrzymał.

Oto już uniwersytet exfordzki podpisał petycję mocno na plan ten powstająca.

Dary, jakie Wielki-Książę Następca Rossyjski pod czas pobytu swojego w Anglii przesłał różnym zakładom dobroczynności, wynosić mają przeszło 20,000 fant. ster.

Na posiedzeniu izby niższej d. 3. czerwca rozwijał lord John Russell plan rządu pod względem przyszłej administracyi obu Kanad. W końcu mowy swojej zaprojektował następujące dwie rezolucyje: 1.) Izba mniema, że jest rzeczą potrzebną obie prowincyje Kanady tak połączyć, iżby obie otrzymały reprezentacyję, mogącą być zbawienną dla szczęścia i pomyślności tych osad; izba ma dalej oświadczyć, ażeby akt, wydany w ciągu ostatnich posiedzeń pod względem administracyi Dólniej-Kanady, z temi odmianami, jakie za odpowiednie zamiarowi uważane być mogą, zatrzymał moc swoją aż do r. 1842. Przewyższono połączenie obu Kanad we względzie ustawodawczym w jeden prowincjonalny parlament, a trwanie zawieszenia konstytucyi do r. 1842. — PP. Hume, Buller i Sir Rob. Peel, nie zgadzali się bynajmniej co do drugiej części ministerjalnego projektu, który główne pytanie przez lat trzy *in suspenso* trzyma; tak iż znaczny opór w izbie przeciw temu planowi przewidywać można. — Dalsze rozprawy nad tym ważnym przedmiotem do poniedziałku d. 10go czerwca odroczone.

Chartyści odbyli d. 15go maja zgromadzenie ludu w Kersal-Moor, lecz na które nie zebrało się więcej jak 5000 ludzi. Między należącymi do tego było 70 do 80 niewiast, z chorągwią, na której one nazwały się uniją polityczną niewiast Manszestru. Uchwalono prosić rząd o broń; gdyby takowa odmówioną im została, a do tego jeszcze dla szukania broni odbywały się rewizyje po domach, chartyści wyprowadzą z tą wniosek, że rząd bogaczy przeciw ubogim uzbraja.

Statkiem parowym *Liverpool* przybyłe wiadomości z Nowego-Jorku do d. 18. maja, zawierają korespondencyję między postem północno-amerykańskim w Londynie a lordem Palmerstonem, w której tenże oświadczeniem prezydenta Stanów Zjednoczonych, wysłania do Londynu osobnego posła, dla załatwienia zachodzących sporów pogranicznych, jako niepotrzebne nie przyjmuje, lecz projektuje przeciwnie nowy wymiar części kraju, o którą spór się toczy.

Francyja.

Na posiedzeniu izby deputowanych d. 4go czerwca p. Dufaure, minister robót publicznych, przedłożył wniosek do ustawy, mocą którego kompanii, która podjęła się założenia ko-

lei żelaznej z Paryża do Wersalu polewym brzegu Sekwany, ma być zezwoloną pożyczka 5 milionów. (Znaki nagany.) Minister skreślił przymtem przykre położenie tej kompanii, odwołując się do interwencji rządu i usiłował dowieść, że izba w interesie publicznego pożytku wniosek ten przyjąć powinna. Pożyczka ma być w pięciu ratach wypłacona, a procent 4 od 100 wyniesie. P. Toussain zapytał, czy rząd zajmował się także kolejami żelaznymi z Paryża do Orleanu i z Paryża do Hawru? Minister potwierdził to i przyrzekł jeszcze w ciągu tygodnia przedłożyć tyżące się owych kolei wnioski do ustawy. P. Dufaure podał następnie wniosek do ustawy, zawierający pełnomocnictwo do ustalenia wytkniętej z Bordeaux do la Teste kolei żelaznej i drugi wniosek upoważniający starszego pana Dupuy, do zbudowania kolei żelaznej z Lille do Dunkierki; nareszcie wniosek, żądający dla ministerjum robót publicznych kredytu 270,000 fr. na opędzenie kosztów osób i materiału centralnej administracji.

Dnia powyższego przystąpiła izba deputowanych, równie jak każdego miesiąca, do nowej organizacji biur swoich. Wybory padły tą razą po największej części na (221) członków dawniej większości.

Następujące są główne postanowienia wniosku do ustawy pod względem nałożenia podatku na cukier kolonialny, który pan Cunin-Gridaine, minister handlu, izbie deputowanych na dniu 4. marca przedłożył: Za cukier biały, czerwony, i na francuzkich okrętach wprowadzony, płacić się będzie na przyszłość cła wchodowego z wyspy Bourbon 28 fr. 50 centymów, a z francuzkich osad w Ameryce 35 fr. od stu kilogramów. Za cukier zaś surowy innego koloru płacić się będzie z wyspy Bourbon 23 fr. 50 centymów, z Ameryki 30 fr., za rafinowany cukier z wyspy Bourbon 46 fr., z Ameryki 55 fr. od stu kilogramów. Na zagraniczny surowy niebiały cukier ustanawia się cło z Indyjów 55 fr., z innych krajów zaeuropejskich 60 fr., za składki dla francuzkich okrętów 70 fr., dla obcych zaś okrętów bez różnicy kraju 75 fr. od stu kilogramów. Za biały, surowy albo rafinowany cukier bez różnicy odcieni, na okrętach francuzkich wprowadzony z Indyj, płacić się będzie 55 fr.; z innych zaeuropejskich krajów 70 fr., ze składków 80 fr., z obcych okrętów płacić się będzie za tę samą ilość cukru bez różnicy kraju 95 fr. od stu kilogramów. Drugi artykuł wniosku postanawia, iż kwota cła nałożonego na rafinowany cukier kolonialny, który w ostatnich sześciu miesiącach wprowadzono, zwrócona będzie kupcom lub właścicielom tegoż cukru, ale takowi

kwitami otrzymanymi z Komory udowodnić powinni, jak dalece cło dawne przewyższa terażniejsze, które nową ustawą jest nałożone. Przedłożenie tego wniosku do ustawy poparł minister mową, w której nagłą konieczność jego okazać usiłował. W końcu zrobił uwagę: «Wyznajemy otwarcie, iż środków tych nie uważamy za ostateczne pogodzenie obiedwóch stron, które nieprzejawnie naprzeciw sobie stoją. A to tém mniej nastąpić może, ileż między obiema stronami już od dawna żywa sprzeczka się wszczęła, z których każda stanowisko, jakie w ogólnym interesie państwa zajmuje, z przesadą przedstawia.» — Dzieńnik *Courier Français* jest tego zdania, iż zaproponowany środek pociągnie to za sobą, że koloniści przez to cokolwiek mniej, a fabrykańci cukru z buraków, nierównie więcej utracą; ale ceny nie spadną, dopokąd nagromadzone, wyższém cłem opłacone ogromne zasoby wypotrzebowanemi nie będą. Fabrykańci cukru z buraków już od dawna przeciw tym zaproponowanym środkom działają. Żądają oni teraz, że jeżeli cło na cukier kolonialny zmniejszonóm będzie, aby także podatek, który na ich wyroby jest nałożony, zniesiono.

Izba parów zajmuje się obecnie rozprawami nad znanym projektem barona Mounier pod względem orderu legii honorowej. Po ukończeniu o tém ogólnych rozpraw na posiedzeniu d. 4go czerwca, przystąpiono do rozbioru pojedynczych artykułów. Rozprawy nad artykułem 1szym, mocą którego liczba wielkich krzyżów w przyszlności na 50, wyższych oficerów na 100, komandorów na 300, kawalerów na 15,000 (nie licząc książąt rodziny królewskiej i cudzoziemców, którym Król chce dać ordery) postanowioną zostaje, zapełniły całe posiedzenie pomienionego dnia i jeszcze ich nie ukończono. Projekt ten mocnego doznał oporu, a mianowicie zbijany był przez ministra rady i resztę ministrów.

Na posiedzeniu izby parów d. 5go czerwca toczono dalej rozprawy nad wnioskiem barona Mounier, pod względem ograniczenia liczby członków orderu legii honorowej. Po długich rozprawach przyjęto zasadę powyższego ograniczenia. P. Pelet (de la Lozère) przedłożył w formie poprawki następujący artykuł dodatkowy, mający stanowić 1szy artykuł ustawy: »Art. 1. Liczba członków legii honorowej ogranicza się w sposobie artykułem 2gim niniejszej ustawy objętym.« Artykuł ten przy głosowaniu 66 głosami przeciw 54 przyjęto. Powyższy więc art. 1szy stanie się teraz 2gim i głosowanie o nim ma nazajutrz nastąpić. —

Według raportu jeneralnego gubernatora Algieru, marszałka hrabi Valée, w nocy z d. 11go

na 12. maja, w którymto ostatnim dniu p. de Salles Dzygelli zajął, podpułkownik Bedeau w 600 ludzi z legii cudzoziemców przedsiębrał z Budszy rozpoznanie ku wąwózowi Tyzy i stoczył małą walkę. Wyprawa ta zupełnie cel swój osiągnawszy d. 17go do Budszy powróciła.

Włochy.

Zmarła we Florencyi dnia 18. maja Karolina hrabina Lipona była ostatnią siostrą Napoleona, a małżonką Murata, byłego Króla Neapolitańskiego. Urodziła się dnia 20. marca 1783 r. i zostawiła dwóch synów: Achila i Lucyjana Murata, którzy obaj są teraz w Ameryce, i dwie córki: margrabinę Pepoli w Bononii i margrabinę Rasponi w Rawennie. (Adler.)

Niemcy.

Na siódmém posiedzeniu Sejmu Związku niemieckiego, odbytém we Frankforcie dnia 11go maja, przedłożono traktat podpisany w Londynie d. 19. kwietnia przez pełnomocników Holandyi i Belgii, w sprawie terytoryjalnej Wielkiego Księstwa Luxemburskiego, i takowy ratyfikację Wysokiego Związku uzyskał.

Cosarzewicz Następca Rossyjski dnia 7. b. m. o pół do 5tej po południu przybył do Frankfortu.

Rossyja.

Ukazem cesarskim z d. 29. marca r. b., dla otworzenia klasie przemysłowej nowych sposobów do nabywania wiadomości technicznych, mają być rozpoczęte publiczne lekcye nauk technicznych w uniwersytetach, a w petersburskim uniwersytecie będzie się kształcić potrzebna liczba wyższych w tym przedmiocie nauczycieli. Przy gimnazyjach zaś i szkołach powiatowych mają być dodane w tym samym celu klasy realne, w których wykładane będą: chemija praktyczna, mechanika praktyczna, rysunek zastosowany do kunsztów i technologia. Na te kursa uczęszczać też mogą i ochotnicy. Za pobieraną naukę nie wnosi się żadnej opłaty, bo funduszu dostarcza ministerstwo skarbu, z summy na wsparcia techniczne przeznaczonój, a coby brakło, to główna kasa Państwa dopełni. — Osoby ze stanu swobodnego jeżeli ukończą z pożytkiem kurs w klasach realnych, uwolnione być mają od powinności rekruckiej. (W wyjątku z T. P.)

Turcyja.

Dziennik marsylski *Semaphore* zawiera następujący list pisany na pokładzie okrętu *Leonidas* w zatoce Syry d. 21. maja, potwierdzający zupełnie podane przez nas wiadomości o stanie rzeczy na Wschodzie: »Wojna na Wschodzie, ta nieuchronna i już wypowiedziana wojna, w którą

w Alexandryi i gdzieindziej także jak w artykuł wiary wierzą, a w której żywa wyobraźność już krew płynącą widziała: wojna ta jest jeszcze w stanie zarodu (*Embryo*), w stanie uzbrojonego poltoju. Słowem nie ma jeszcze wojny między Sułtanem a Wice-królem. Następująca okoliczność dała powód do tego błędnego mniemania: Eufrat obejmuje ku Wschodowi część granic Syryi; gdy się dowiedziano, że oddział wojska tureckiego przez tę rzekę się przeprawił, sądzono, że Turcy weszli w posiadłości Mehmeda Alego, i już z obojój strony ryknęły działa. Atoli ku Birowi leży na prawym brzegu Eufratu przestrzeń kraju, ku Zachodowi rozciągająca się do małej rzeczki, której nazwę przepomniałem, a którejto przestrzeni dotąd Mehmed Ali nie zajął. Turcy wszedłszy tam nie przekroczyli więc kraju nieprzyjacielskiego. Dotąd nic nie okazuje ażali zechcą iść dalej; oszańcowują się tylko na stanowisku, które zajęli. Ibrahim ze swojej strony posunął wojsko swoje o kilka mil poza Aleppo; nieprzyjacielskie straże przednie zbliżyły się dosyć ku sobie.«

NOWINY LWOWSKIE.

Podług doniesień, które dla nas są nader mite, Jego Ces. Mość najdostojniejszy Arcyksiążę Franciszek Karol, zaszczyci Swą obecnością w mieście wrześnie nasze stołeczne miasto, i znajdować się będzie na popisach i manewrach wojskowych. Na ten koniec ma się tu zebrać 25 batalijonów piechoty i kilka pułków jazdy. — Jego Królewicza Mość najdostojniejszy Arcyksiążę Ferdynand, jenerałny Gubernator Galicyi i Łodomeryi, jest oczekiwany z powrotem już w połowie następnego miesiąca. Towarzyszyc Mu ma najdostojniejszy brat Jego, udzielny Rsiążę Modeny, wraz z swoim młodszym synem. W Łańcucie pod ów czas wyprawiony będzie festyn spaniały i ważnego znaczenia, to jest stojący tamże zalogą pułk kiryssyerów Arcyksięcia Franciszka Modeny, obchodzić będzie pięćdziesiąt-letnią rocznicę dostojnego właściciela swojego, którego imieniem już przez pół wieku jest zaszczycony. — W przyszły tydzień przedstawiona będzie na scenie niemieckiej nowa opera pod nazwą: *Tyrolczyk*, z muzyką pana Mercadantego. Muzyka ma być doskonała, i jak słyszemy ta sama, która dla opery pod nazwą: *Wilhelm Tell* była napisaną, a do której teraz nową osnowę dorobiono. Y***

W dobrach swych Horożanach, cyrkule samborskim, umarł Antoni hrabia Dulski, dziedzie Szarawki i t. d. na Podolu rossyjskiém. (9)

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Poznań d. 10. czerwca 1839. Dzisiaj skończył się tutejszy targ na wełnę. Aż do dnia 7. w południe sprowadzono ogółem na targ 14,149 $\frac{1}{2}$ cetn.; odtąd jeszcze 1032 cetn. nadeszło, tak dalece, że cała ilość przywiezionej na sprzedaż wełny 16,131 $\frac{1}{2}$ cetnarów wynosiła. Interesa doznawszy chwilowej stagnacji, tak pomyślny wzięli obrot, że około 15,000 cetn., więc prawie wszelki zapas, rozprzedano. Ceny ostatnich dwóch dni były dość wysokie, a producenci w przecięciu po 2 do 5 tal. za cetnar więcej dostali, aniżeli przeszłego roku, tak dalece, że jarmark tutejszy prawie lepszy wydał rezultat, aniżeli wrocławski, co zapewne producentów W. Księstwa do przywiezienia na przyszłość wszelkich swoich zapasów wełny na targ prowincjonalny spowoduje. Z powyższego wykazu pokazuje się, że nasz jarmark na wełnę w porównaniu z przeszłorocznym na znaczeniu i objętości wiele zyskał. (Gaz. Poz.)

Gdańsk d. 8. czerwca 1839. Targ zbożowy był w tym tygodniu bardzo oziębły. Prócz grochu i jęczmienia nie wiele co można było zbyć; przyczyną tego jest niepewność, ażali zboże mające być teraz do Anglii wysłane, zdąży na tamtejsze targi zanim cło będzie tak wysokie, iż znacznie działać tak jak zakaz wprowadzania i wszelką spekulację zatamuje. — Krajowej świeżej 127 funtowej pszenicy laszt płacono po 380 do 420 zł. pr., polskiej 131 do 132 funtowej czerwono-pstręj i pstręj po 462 do 490 zł. pr. Żyta 121 funtowego po 190 zł. pr.; grochu po 180 do 240 zł. pr., grochu pastewnego po 142 do 165 zł. pr.; jęczmienia dwojaka po 190 zł. pr., czworaka po 150 do 165 zł. pr. — Spirytusu ziemniakowego 80 proc. Tral. ohm (120 kwart berł.) od 15 $\frac{1}{2}$ do 16 $\frac{1}{2}$ tal., tutejszego żytnego 83 proc. Tral. ohm 22 do 23 talarów pruskich. (Preus. Handl. Zeit.)

Londyn d. 7. czerwca 1839. Cło do 6. b. m. było następujące: od kwarteru pszenicy 6 szyl. 3 den., jęczmienia 3 szyl. 4 den., owsa 9 szyl. 3 den., żyta 9 szyl. 6 den., bobu 12 szyl. 6 den., grochu 12 szyl. 6 den.

Cło od pszenicy w przyszłym tygodniu zdaje się że znowu na 10 szyl. 8 den. podwyższonem zostanie. (Preus. Handl. Zeit.)

Produkowanie cukru z buraków we Francyi.

Według dzielka, które w ostatnich czasach wydał p. Fournier, deputowany stanu kupieckiego marsylskiego, produkowanie cukru surowego w kolonijach francuzkich utrzymywało się przez ostatnich 10 lat zawsze w jednej mierze, bo corocznie od 75 do 85 milionów kilogramów. Tymczasem zaś wyrabianie cukru z buraków w departamentach francuzkich wzrasta co raz bardziej, i tak: w r. 1828 wyrobiono go 4 milionów kilogramów, w r. 1831 już 10 milionów, w r. 1833, 20 milionów; w r. 1838, 38 milionów, a w roku bieżącym 60 milionów kilogramów. Nowy system suszenia buraków (którego korzyści co raz bardziej sprawdzają się) sprawi: iż z wysadzonej dziś ilości buraków o blisko połowę więcej, to jest do 90 milionów kilogramów cukru spodziewać się można. — Z 370 fabryk cukru burakowego we Francyi dziś istniejących, departament północny posiada 270, departament *Pas de Calais* 140, departament *Somme* 31, a departament *Aisne* 44. Sam departament północny wyrabia tego cukru więcej niż wszystkie inne departamenty.

Jeszcze jedno smarowidło do osi i machin.

Smarowidło panów Conmeadow, Osborn i Dalton w Paryżu, którzy otrzymali na nie przywilej pięcioletni, nie tylko że swoją prawie niespotrzebowaną mydlatą stężalnością zmniejsza tarcie, a więc i zużywanie się cząstek o siebie trących, ale nawet nie kosztuje więcej niż zwycajne smarowanie, które jak wiadomo, niemal co dzień, a nawet i częściej odnawiać potrzeba. Tę jeszcze nader dogodną własność posiada to smarowidło, że nie rozrzedza się od gorąca, a zatem zawsze jednakową zachowując gęstość, nie dozwala częściom machin ocierającym się o siebie, jak n. p. kołom, fugom i t. d. mocno się z sobą stykać. — Składa się ono: z 10 części minij, 10 części sadła niesolonego, 10 części mydła zielonego i 1 części żywego srebra. Naprzód trzeba żywe srebro dobrze z sadłem rozetrzeć, i ciągle miesząc przydawać potem po trochu minij, a na koniec mydła zielone. (Oester. Ind. u. Hand.)

TEATR POLSKI.

Jutro: *Mateo, czyli: Dwóch Florenczyków*, komedya dramatu w 5 aktach.